

Samostan Stična

An aerial photograph of the Stična Abbey complex. A red arrow points from the text 'križni hodnik' to a red cross-shaped path within the abbey's courtyard. The abbey features a large white building with many windows, a central church with a tall spire, and a circular green lawn. The surrounding area includes other buildings and a stone wall.

Kazalo

križni hodnik

- 1. Nastanek cistercijanskega reda in samostana Stična
- 2. Arhitektura
- 3. Življenje menihov
- 4. Zaključek

Nastanek cistercijanskega reda in samostana Stična

- Prvi menihi, ki so prišli v te kraje že leta 1132, so bili deloma iz francoskega Morimonda (kakor tudi glavni graditelj samostana Mihael), deloma iz štajerskega samostana Runa. Naselili so se pri prafari v bližnjem Šentvidu in od tam vodili gradnjo samostana na skrbno izbranem zemljišču. Leta 1135 je bil samostan že toliko dodelan, da se je v njem lahko začelo redno redovno življenje. Tega leta je bil samostan ustanovljen, leta 1136 pa je patriarh Peregrin kot zadnje pravno dejanje dodal še ustanovno listino. Z njo je bil stiški samostan pridružen kot materini hiši opatiji v Reinu pri Gradcu, s katero je bil vso svojo dolgo zgodovino večinoma v tesnih stikih.

- Mnogi plemiški dobrotniki so v naslednjih stoletjih samostan bogato obdarili, veliko škode pa so mu v vsakem pogledu povzročili turški vpadi, zlasti v drugi polovici 15. stoletja. V 17. stoletju je samostan doživel velik razcvet, 6. oktobra leta 1784 pa ga je avstrijski cesar Jožef II. razpustil. Z obnovo leta 1898 se je v njem spet začelo redno redovno življenje. Danes kljub manjšemu številu menihov Stična živi in se razvija v pomembno duhovno in kulturno žarišče.

Arhitektura

- **Redovna cerkev** je kakor vse druge cistercijanske cerkve posvečena Materi božji. Njena prvotna arhitektura iz sredine 12. stoletja domala v celoti ohranjena, le v baroku so jo zunaj in znotraj tako predelali, da je njeno romansko jedro danes povsem zakrito in daje stavba vtis skoraj enotne baročne zgradbe. Cerkev je pokrita z veliko dvokapno streho, ki je zakrila svetlobno nadstropje romanske bazilike. Vse do baroka je bila namreč višja srednja ladja pokrita z lastno dvokapnico, stranski ladji pa z nižjima pultnima strehama, da je svetloba nemoteno prihajala vanjo skozi visoka bazilikalna okna.

An aerial photograph of a village with a church and a red arrow pointing to a cross-shaped path. The church is a large, white, multi-story building with a prominent steeple. The red arrow points to a cross-shaped path that intersects the main road. The text "križni hodnik" is written in red above the arrow.

križni hodnik

- Od prvotnih oken v severni stranski ladji se je ohranilo samo še eno na zahodni strani. Nad to stavbo se dviguje osmerokotni zvonik, postavljen nad križiščem glavne in prečne ladje, ki je v osnovi gotski in od leta 1751 dalje baročno fasidiran ter pokrit s streho baročne oblike. Prvotna cerkev ni imela zidanega zvonika, ker je to v nasprotju z duhom skromnosti. Na zahodni strani so v 17. stoletju cerkev skrajšali za dolžino ene arkade. Zgoraj je napisana letni 1622, ki pomeni čas te prve velike baročne prezidave

Življenje menihov

- Cistercijanski red poudarja ročno in umsko delo. Oboje je služba Bogu in ljudem in odlična vaja v prizadevanju za krščansko popolnost, ki je predvsem v ljubezni do Boga in do vsakega človeka. Sveti Benedikt pravi, da so člani redovne skupnosti šele tedaj pravi menihi, če živijo od dela svojih rok.
- Sv. Benedikt je odločilno vplival na redovništvo s Pravilom, ki ga je napisal v začetku 6. stoletja na Monte Cassinu. Njegovo Pravilo je ustrezalo načelu "ora et labora" (moli in delaj).

- Samostane so gradili v odročnih dolinah ali visoko v hribih, čim dlje od resničnega življenja in drugih ljudi, da bi tako lahko uresničili zapovedano ločenost od sveta. Hoteli so se odpovedati vsemu, kar bi jih lahko odvrčalo od usmerjenosti k Bogu. Vsaka opatija je bila samostojna, vendar je bila hkrati povezana tako z maternim samostanom, kot tudi z drugimi hčerinskimi samostani. Z obiski v hčerinskih samostanih so opati skrbeli za spoštovanje pravil. O pomembnih zadevah so skupno odločali na letnem generalnem kapitlju v Cîteauxu.
- Dosledna zapoved uboštva je dovoljevala le rastlinsko hrano in ribe ter kute iz grobih volnenih ali lanenih vlaken. S tem je bil usklajen tudi značaj liturgičnih molitev in pomen ročnega dela. Skupnost naj bi proizvajala in imela le toliko, kolikor je bilo potrebno za preživljanje.

Zaključek

križni hodnik

- Samostan Stična je bila in bo edinstven primerek med slovenskimi samostani in je kot zgodovinski spomenik Sloveniji lahko v ponos. Kljubovala je vsem oviram v svojem razvoju in se obdržala do danes v vsej svoji veličastni obliki, kar je uspelo le malo samostanom v Sloveniji in tudi v Evropi.

